

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 7025/2021
13.01.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Марине Милановић, Драгане Бољевић, Гордане Џакула и Бранислава Босиљковића, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији су пуномоћници Душан Живковић и Милош Кукурековић, адвокати из ..., против тужене „UniCredit Bank Србија“ АД Београд из Београда, чији је пуномоћник Тијана Воротовић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 2263/20 од 21.05.2021. године, у седници одржаној 13.01.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 2263/20 од 21.05.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 2263/20 од 21.05.2021. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 18180/19 од 07.10.2019. године тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражено да се утврди да је апсолутно ништава и да не прозводи правно дејство одредба члана 9. став 1. тачка 1. Уговора о готовинском кредиту број ..., закљученог 20.04.2017. године између тужиље и тужене, да се обавезе тужена да тужиљи на име стицања без основа по основу наплате фиксне једнократне накнаде за обраду кредитног захтева, исплати износ од 29.400,00 динара са законском затезном каматом почев од 20.04.2017. године па до исплате, као и захтев тужиље за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 43.500,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 18180/19 од 07.10.2019. године, првим ставом изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и утврђено да је одредба члана 9. став 1. тачка 1. Уговора о готовинском кредиту број ..., закљученог 20.04.2017. године између тужиље и тужене апсолутно ништава одредба уговора и не производи правно дејство. Другим ставом изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име стицања без основа по основу наплате фиксне једнократне накнаде за обраду кредитног захтева, исплати износ од 29.400,00 динара са законском затезном каматом почев од 20.04.2017.

године па до исплате. Трећим ставом изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 19.640,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 2263/20 од 21.05.2021. године, првим ставом изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и првостепена пресуда потврђена. Другим ставом изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку, ради уједначавања судске праксе.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 49/13, 74/13, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, странке су дана 20.04.2017. године закључиле уговор о готовинском кредиту, којим је банка тужиљи одобрила готовински кредит у износу од 1.470.000,00 динара, којом одредбом члана 5. став 1. уговора је одређено, између осталог, да у обрачун ефективне каматне стопе улазе и накнаде и трошкови прецизирани у члану 9. овог уговора, док је одредбом члана 9. став 1. тачка 1. уговора одређено да се корисник кредита обавезује да банци плати фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева 2% од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 динара. Тужиља је дана 20.04.2017. године на име трошкова обраде кредитног захтева туженој исплатила износ од 29.400,00 динара. Тужиља је потписала понуду тужене од 20.04.2017. године, у којој је наведен износ од 29.400,00 динара на име накнаде за обраду кредитног захтева.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да је спорна одредба уговора ништава. Приликом наплаћивања својих услуга, имајући у виду врсту уговора и позицију банке као доминантне уговорне стране, банка је била дужна да кориснику уговора о кредиту, пре закључења уговора, на јасан и непосредан начин предочи постојање додатних обавеза које прате уговор о кредиту, али и да определи структуру поменутих трошкова и њихов износ. Дакле, банка није овлашћена да од корисника наплаћује трошкове за које није утврђено да су стварно и постојали. Околност да је тужиља била упозната са оспореном уговорном одредбом и да је уговор закључила слободно изреженом вољом, није од значаја будући да је иста у супротности са чланом 1065. ЗОО којом је као цена капитала прописана само камата, јер банка има права само на стварне трошкове који су настали из кредитног односа.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности.

По члану 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произлази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“ беој 36/11 и 139/14) који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 20.04.2017. године.

Сходно томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита и таква одредба уговора је правно ваљана под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене, а што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наведено обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3

врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању у понуди (образац 1Б-основни подаци о кредиту) поводом закључења предметног уговора о кредиту од 20.04.2017. године у тачки 3.3 утврђена је врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита. Поред осталог, јасно је приказана једнократна фиксна накнада за обраду захтева. Обавеза исказивања укупних трошкова кредита кроз ефективну каматну стопу (члан 2. став 1. тачка 21. Закона о заштити корисника финансијских услуга) која омогућава кориснику да упореди понуде различитих давалаца истих услуга, такође је приказана у понуди (тачка 3.2). Како је тужилца, садржином наведене понуде у предуговорној фази обавештена о врсти и висини трошкова који падају на њен терет, то банка није била у обавези да доказује структуру нити стварне трошкове ове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. наведеног закона. Наиме, исказивање ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење) задовољава услов одређености уговорне обавезе (врста и висина/фиксна или променљива) и у смислу члана 50. ЗОО. Следом наведеног, у конкретном случају уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. Како предметна уговорна одредба није ништава, тужилца неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. став 1. и 214. ЗОО.

Са изнетих разлога, Врховни касациони суд је преиначио нижестепене пресуде и одбио тужбени захтев као неоснован.

Тужена је успела у поступку по ревизији, па јој на основу чланова 165. став 2., 153. став 1. и 154. ЗПП припадају тражени трошкови за састав образложеног поднеска од стране адвоката (од 20.09.2019. године) у износу од 6.000,00 динара, за заступање од стране адвоката на једном одржаном рочишту 7.500,00 динара, за састав жалбе 12.000,00 динара и ревизије 18.000,00 динара, све према АТ важећој у време предузимања ових радњи, док трошак судских такси није признат јер захтев није опредељен у смислу члана 163. став 2. ЗПП, због чега је у смислу одредбе члана 165. ства 1. ЗПП одлучено као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић